

ПРОГРАМА

ЗА РАЗВИТИЕ И УПРАВЛЕНИЕ

**на Института по Растителни Генетични Ресурси,
гр. Садово
за периода 2018 - 2022 год.,**

**изготвена от доц. д-р Цветелина Димитрова Стоилова
за участие в конкурса за “Директор” на Института,
обявен на 16.03.2018г. със заповед № РД-07-29/13.03.2018 г. на
Председателя на Селскостопанска Академия**

1. **Др. Цветелина Димитрова Стоилова, хабилитирана по научната специалност 04.01.05 "Селекция и семенпроизводство на културните растения" през 2001 год.**
2. **Селскостопанска Академия – научни приоритети, структура на управление и нормативна база.**

2.1 Научни приоритети:

Съгласно член 1ви от закона за Селскостопанска Академия, тя е национална автономна бюджетна организация за научни изследвания, за научно-приложна, иновативна и образователна дейност в областта на земеделието, животновъдството и хранителната промишленост към Министерството на земеделието, храните и горите. Осъществява дейността си в рамките на държавната аграрна политика в съответствие с общата селскостопанска политика на Европейския съюз.

Има за цел земеделската наука да се превърне в мощен фактор за модернизация на производството в условията на глобалната икономическа и финансова криза.

Приоритетите на ССА са следствие от Националната програма за Развитие: България 2020 (NDP_BG2020_12_2012) с основна стратегия в аграрния отрасъл: **Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.**

Приоритети в работата на ССА са:

- ✓ Устойчиво развитие на конкурентноспособно земеделие, основано на знанието.
- ✓ Опазване на природните и генетични ресурси и тяхното устойчиво използване за смекчаване влиянието на климатичните промени.
- ✓ Безопасни, качествени и здравословни земеделски суровини и храни.

- ✓ Устойчиво развитие на селските райони, чрез конкурентноспособно земеделие и увеличаване доходите на населението.
- ✓ Устойчиво развитие на научния потенциал в аграрния сектор.

2.2 Структура на управление и нормативна база на Академията.

Съгласно Закона за Селскостопанската Академия (ССА) тя се управлява от Председател, назначен от Министър-председателя на Република България и Управителен съвет (УС) състоящ се от председател и 8 членове които се назначават от Министъра на земеделието, храните и горите по предложение на Председателя на Академията. Според приетите изменения в закона за ССА, тези членове ще бъдат хабилитирани учени от състава на ССА. Председател на УС е председателя на ССА. Председателя на ССА назначава заместник председател на ССА и главен научен секретар.

В системата на ССА има 25 института, 16 опитни станции и две експериментални бази към институти. Според измененията в закона и предстоящата реформа опитните станции ще бъдат обединени в едно Държавно предприятие към ССА с единна програма на управление.

Нормативната база на ССА се състои от Устройствен правилник приет от Министерски съвет, етичен кодекс и други правилници и наредби. В момента се провеждат дискусии за промяна на устройствения правилник, за да бъде в съответствие с новите промени, приети в закона на ССА.

**Преглед на научната, научно-приложната, експерименталната
дейности и организация на Института по Растителни Генетични
Ресурси “К. Малков“.**

Кратка история за ИРГР.

Институтът по растителни генетични ресурси (ИРГР) „К. Малков“ е наследник на богата история и традиции в земеделската наука. Началото на научно-изследователската дейност в областта на земеделието е поставено само няколко години след освобождението ни от турско робство, към Земеделското училище в Садово през 1882г. е открито първото у нас „опитно“ или „изпитателно“ поле, което през 1901г. със заповед № 838/27.08.1901г. на Министерството на търговията и земеделието прераства в Земеделска опитна станция. През септември 1902г. Садовската земеделска опитна станция е официално открита с директор знамения български учен Константин Малков.

Основоположник на дейностите по растителни генетични ресурси в България е Акад. Дончо Костов, един от първите ученици и последователи на Акад. Н.И.Вавилов у нас. След прекараните осем години в Института по Генетика в Ленинград при Акад. Н.И. Вавилов, Акад. Дончо Костов се завръща в България през 1939 г. и основава отдел по екология и интродукция към Централния Земеделски Изпитателен Институт през 1940 г. Този отдел просъществува няколко години, след което бива разформирован и събраното растително разнообразие загубено. През 1956 год. се провежда първата експедиция с която са колекционирани местни форми и стари сортове от цялата страна. Именно тази колекция е поставила началото на *ex situ* съхранението в България в секцията по интродукция към Института по Растенивъдство, София, и по-късно същата колекция служи за основа при създаването на Институт по интродукция и растителни ресурси в Садово. Постепенно колекцията се обогатява посредством материали колекционирани от последвали експедиции, материали получени от чужбина и селекционни материали, резултат от селекционната дейност в Института.

На основата на Опитна станция „К. Малков“, Станцията по сортоподдържане и семепроизводство в Садово и секцията по генетични ресурси от Института по генетика в София, през 1977 година със Заповед № I-18 от 17.01.1977г. на Министерство на земеделието и хранителната промишленост се създава Институт по Интродукция и Растителни Ресурси (ИИРР).

Началото на Националната програма по растителни и генетични ресурси е поставено от проект BUL 0071/1977 -1986 г. на UNDP (United Nations Development Programmes) към Международната организация за изхранване на населението към Организацията на Обединените Нации. (FAO/UN; FAO/ООН). Съизпълнението на проекта на ПРООН/FAO за нашата страна е предоставено на ИИРР. По линия на FAO е осигурена значителна техническа помощ и това ускорява развитието на Националната програма за събиране, оценка и съхранение на растителните генетични ресурси. Непосредствено след основаването си ИИРР започва да осъществява активна международна дейност с различни организации и институти от Европа и други континенти извършващи сродна дейност. Благодарение на това България става съучредител на Европейската Програма по генетични ресурси (ECPGR). Научният колектив на Института в този период поддържа тесни контакти с Международния Институт по растителни генетични ресурси (IBPGR), преименуван по-късно в Bioversity International със седалище в Рим, Италия.

Изграждането на Национална генбанка за *ex situ* съхранение на растителните образци става възможно в първите години на 1980те. Поддържането на ниска температура (-18°; +5°C) и относителна атмосферна влажност (15%) в залите за дългосрочно и краткосрочно съхранение се осигурява от висококачествено оборудване. Към генбанката има обособена сушилня с контролирани температура между 5-20°C и относителна влажност от 10 до 25% (RH) за изсушаване на семената и достигане на оптималната за съответната култура семенна влажност (SMC %), необходима за осигоряване дългосрочното съхранение на семената.

По силата на закона за НЦАН /ДВ бр. 113/1999/и съгласно Устройствения Правилник на НЦАН /ДВ бр. 107/2000г./ Института по растителни генетични ресурси се счита за правопреемник на Института по интродукция и растителни ресурси. С Министерско постановление №270 от 15 декември 2000 г. Институтът по растителни генетични ресурси (ИРГР) - Садово е с предмет на дейност научна, приложна и обслужваща в областта на растителните генетични ресурси, с Национална генбанка.

Основните насоки за дейността на ИРГР-Садово, са заложиени в следните нормативни документи:

- Постановление №149/05.09.1961 на МС "За подобряване структурата на научните институти и опитни станции към Академията на селскостопанските науки".
- Постановление №270/15.12.2000 на МС за приемане на Устройствен правилник на ИЦАН към МЗГ и преобразуване на звена към ИЦАН;
- Закон за изменение и допълнение на Закона за ИЦАН от 29 април 2008 г.
- Устройствен правилник на ССА Приет с ПМС № 226 от 15.09.2008;
- Правилник за устройството и дейността на ИРГР-Садово, приет на заседание на ОСУ през 2011 г.

От създаването на ИРГР до днес Институтът се е утвърдил като основен център за съхранение, разпространение и използване на растителните генетични ресурси у нас и в чужбина. Едновременно с програмата по растителни генетични ресурси успешно се развива и селекционната дейност в института. В резултат на целенасочена селекционна дейност в Института са създадени и признати 42 сорта пшеница, 12 сорта ориз, 12 сорта фъстъци, 3 сорта ечемик, 10 сорта сусам, 6 сорта грах и други. Изготвени са голям брой технологии за производство на съответните култури и сортове в помощ на изследователи и фермери.

В резултат на високите стопански и биологични качества, както и на тяхната адаптивна способност към неблагоприятни климатични промени създадените в Института сортове и хибриди заемат значителен дял в сортовата структура на страната. Доказателство за това е, че над 50% от площите заемани от обикновената пшеница в България са селекция на ИРГР. Тяхното внедряване в производството е резултат от дългогодишния опит на Института в областта на производството на качествени семена, рекламна дейност и работа в тясна връзка с производителите. В резултат на тази дейност института е един от конкурентните семепроизводители в страната и на Балканите. Ежегодно ИРГР засява около 1000-1500 да с житни култури, около 300-400 да с зърнено-бобови и около 50 да със сусам. ИРГР предлага на земеделските производители семена от базови и първо размножение от сортове обикновена и твърда пшеница, тритикале, ечемик, овес, ръж, грах, нахут, фъстъци и сусам.

2.3 Структура на научно-изследователската и научно-приложна дейност

Към настоящия момент дейностите в ИРГР, гр.Садово се осъществяват в две основни структурни звена:

СЕКТОР „НАУКА” и СЕКТОР „ПРОИЗВОДСТВЕНА и ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА БАЗА” (ПЕБ)

2.3.1 СЕКТОР „НАУКА”

Дейността на института е насочена в две основни научни направления и бюро за научно обслужване и маркетинг:

- Растителни генетични ресурси;
- Селекционно-генетично;

В института е създадено **Бюро за научно обслужване и маркетинг (БНОМ)** в помощ на рекламната и внедрителска дейност.

ИРГР разполага със специализирана ботаническа градина, хербарии и специализирани лаборатории по: семезнание, растителни биотехнологии, фитопатология, биохимия, физиология на растенията, агрохимия и технология и качество на зърното. В института има организиран музей на земеделската наука.

✚ Растителни генетични ресурси

- Работи се по проект: **“Опазване и управление на растителните, генетични ресурси в България”**. Срок на изпълнение 01.01.2017 – 31.12.2017

Основна цел на проекта е обогатяване, съхранение и устойчиво използване на растителните генетични ресурси. Утвърждаване на научно-обоснована стратегия за управление и съхранение на биологичното разнообразие.

В проекта се работи се по 5 основни задачи: 1) Обогатяване на колекцията от РГР, 2) Оценка на РГР, 3) Поддържане, 4) Съхранение на РГР, 5) *In vitro* съхранение, поддържане и оценка разнообразието от ценни диви видове и местни форми, 6) Документация на РГР, 7) Използване на растителните генетични ресурси.

В изпълнение на задачите се прилагат общоприети методи и унифицирани дискриптори (Bioversity, EURISCO) за съответната култура.

По проекта работят **19 научни сътрудници**, като трима от тях са хабилитирани лица.

Института по растителни генетични ресурси притежава най-голямата *ex situ* колекция с 62,599 образци от 1,927 растителни вида, като само 22,5% от цялата *ex situ* колекция са с произход България, останалите образци са получени от други страни. В института се поддържа богата информация от база данни, както за образците с местен произход, така и за интродуцираните такива, диви родственици и описания за тяхните *in situ* находища. С тази информация института съдейства и подпомага научно-изследователската работа на различни институти в страната и чужбина, както и за образователната дейност на студентите от Аграрния Университет, Пловдив и други университети в страната.

✦ Селекционно-генетично направление (СГН)

Работи се по проект: “Създаване на нови високодобивни сортове обикновена пшеница с комплекс от стопански качества и висока екологична пластичност, подходящи за сухите райони на страната.”

➤ Срок на изпълнение 01.01.2017 – 31.12.2019

Основна цел на проекта е създаване на нови сортове от обикновена зима пшеница с висока продуктивност, качествено зърно и висока сухо- и студо- устойчивост, подходящи за отглеждане в сухите райони на страната.

В проекта се работи по **8 основни задачи**.

По проекта работят **14 научни сътрудници**, като четирима от тях са хабилитирани лица.

Селекционната дейност с пшеницата в Садово е най-старата в страната. Тематично е включена в Първата програма на *Земеделската опитна станция* в Садово от 1902 г., заедно със създаването ѝ от Константин Малков. Работата е била провеждана последователно върху изучаването на местните растителни ресурси и подобряването ѝм по метода на масовия отбор и интродукция на ценни чуждестранни сортове, прилагане метода на индивидуалния отбор и комбинативната селекция в т.ч. междусортова и междувидова хибридизация. В резултат на тази целенасочена дейност в института са създадени много сортове, които са намерили директно приложение в производствената дейност. В ИРГР са създадени 42 сорта пшеница, които са включени в Националната сортова листа. Тези сортове представляват около 50% от зърненото производство на пшеница в страната.

Проект: “Интродукция, селекция и технология на нови сортове фъстъци и сусам”

➤ Срок на изпълнение 01.01.2016 – 31.12.2018

Основна цел на проекта е “Интродукция на нови материали, получаване на нови хибридни сортове фъстъци и сусам. Създаване на ранозрели, високо добивни, устойчиви на болести, с добри стопански качества сортове фъстъци и сусам, подходящи за механизано оглеждане и прибиране. Агротехнически задачи при двете култури.”

По проекта **работят 4 научни работници**, като един е хабилитиран.

В проекта се работи по **три основни задачи** за двете култури.

Проект: “Интродукция и създаване на нови сортове ориз с ценни биологични и стопански качества, устойчиви на абиотични и биотични фактори”

➤ Срок на изпълнение 01.01.2017 – 31.12.2017

Основна цел на проекта е създаване и внедряване в производството на нови високодобивни и качествени сортове устойчиви на абиотични и биотични фактори, като по този начин ще се оптимизира сортовата структура на оризопроизводството в България.

Работи се по **5 основни задачи** в този проект.

В проекта работят 4 научни сътрудника, от тях един е хабилитиран.

2.3.2 Научно-приложна, експериментална дейности и административна организация на Института

✦ Бюро за Научно-Обслужване и Маркетинг.

Бюрото за научно обслужване и маркетинг (БНОМ) е отдела в ИРГР, който се занимава с популяризирането на научните продукти, връзката с производителите, планирането на площите за сентба, реализацията на продукцията, рекламата и маркетинга.

В услуга на земеделските производители БНОМ организира:

- Семинари, курсове, консултации за всички научни продукти и постижения на ИРГР и поддържа тясна връзка с производителите. Осъществява рекламна дейност за тях.
- Информационни лекции по Мярка III от ПРСР
- Провежда маркетингово проучване за установяване търговския интерес и предпочитанията на производителите към различните сортове и категории семена. В резултат на тези проучвания БНОМ планира площите за предстоящата сентба.
- Предоставя консултации за отглеждане на всички полски култури и одобрени технологии за тях.
- Изготвя договори за съвместно семенно производство с едри и средни производители от страната и чужбина.
- Осигорява базови семена и семена първо размножение от културите: пшеница, ечемик, ръж, овес, ориз, тритикале и др.
- Осигорява семена от зърнено-бобови, технически и други зърнени култури, като: фъстъци, сусам, нахут, просо, вигна и др. както и консултации за тяхното отглеждане.
- Осигорява семена и консултации за отглеждане на зеленчукови култури – домати, патладжан, шипер, градински фасул, салата, алабаш и др.
- Организира демонстрационни полета и открити дни към тях в различни райони на страната.

Участие в национални и регионални изложения, форуми и дискусии свързани със земеделската наука и нейното приложение в практиката.

⚡ **Производствена и Експериментална База (ПЕБ).**

Производствено-експерименталната база е създадена да обслужва сектор Наука, както и да осигорява производството на качествено семепроизводство от съответните култури и сортове.

Машинотракторния парк с който разполага Института е остарял и се състои от 4 трактора Беларус; ЮМЗ – 2; Владимировец –2; и ТК 150 - 1. Института разполага с парцелен комбайн и прикачен фъстъкокомбайн, които са закупени през последното десетилетие, но са втора употреба. Останалата техника, две парцелни сеялки, два камиона, една тороразпръсквачка, за съжаление всички те са от 70-80те години на миналия век.

Комбайни за жътва се наемат от други организации.

⚡ **Административна организация и финансово-счетоводен отдел:**

- ❖ **Организацията на управление на Института** е организирано съгласно Устройствения правилник на ССА.
Управлението се осъществява от
 - **Общо събрание** е основен колективен орган за вземане на стратегически решения. То се свиква 2- 3 пъти годишно.
 - **Научен съвет**, е съставен от хабилитирани учени от ИРГР, Института по тютюна и тютюневите изделия и Института по розата и етеричномаслените култури. Научния съвет се свиква почти всеки месец и не по-малко от 10 пъти годишно по предварително изготвена програма с предстоящи задачи за обсъждане и решаване.
 - **Дирекционен съвет**, е съставен от Директор, заместник Директор, Главен счетоводител, ръководители на отдели и ПЕБ, и представител на преобладаващия синдикат. Дирекционния съвет заседава при необходимост от вземане на решения относно научната и научно-приложна и производствена дейност на института. При необходимост Директора свиква Дирекционния съвет в разширен състав определен със съответна заповед.

❖ Финансово-счетоводен отдел:

През 2017г. в ИРГР гр. Садово са получени приходи както на стойност 1257,080 лв (Табл. 1).

Табл. 1 Получени приходи в ИРГР през 2017 год.

Приходи	Сума (лв)
1. Собствени приходи	252 062
2. Субсидии от ССА	839 905
3. Дарение	2 000
4. Приходи по проекти ФНИ МОН	19 480
5. Субсидии от ДФЗ СЕПП, Протеинови култури, М11, М12, М13, зелени СПП	135 315
6. Субсидии от ДФЗ - ДП акциз	8 318
Общо	1,257,080

От направените през 2017г. разходи в размер на 1 368 196 лв. най-голям е дялът на разходите за ФРЗ (РЗ, СБКО, обезщетения) – 762 377 лв. и осигуровки от работодателя – 141 970 лв. (Табл. 2). Възнагражденията по извънтрудови правоотношения (основно хонорари за членове на научни журита) се равняват на 13 229 лв. Разходите за текуща издръжка през 2017г. са в размер на 501 585 лв.

Табл. 2 Направени разходи в ИРГР през 2017 год.

Разходи	Сума (лв)
1. Заплати, СБКО, обезщетения	762 377
2. Възнаграждения по извънтрудови правоотношения	13 229
3. Осигурителни вноски от работодателя	141 970
4. Издръжка	501 585
5. Платени данъци, такси, административни санкции	-58 366
7. Членски внос (<i>Bioversity, Eucarpia</i>)	7 401
Общо	1,368,196

Научен потенциал:

Към 31.12.2017 г. учените на основен трудов договор в ИРГР – Садово са 27. От тях 1 професор, 6 доценти, 6 гл. асистенти и 14 асистенти, 8 от които са придобили научната и образователната степен „Доктор“.

Институтът е акредитиран да обучава докторанти по специалността:

„Селекция и семенпроизводство на културните растения” ш. 04.01.05.

2.3.3 Системата за наблюдение и оценка на научно-изследователската дейност на учените.

Оценка дейността на учените в ССА се осъществява съгласно, Методика за провеждане на атестация на учените в ССА и атестационна карта приета от УС на ССА. Периодът на атестиране не може да е повече от 5 години. Атестирането се извършва по точкова система и се оценява от атестационна комисия избрана от научния съвет и назначена от Директора на Института и от Централна Атестационна комисия (ЦАК) при ССА.

2.3.4 Системата за обучение на докторанти към академията

Обучението на докторанти се осъществява съгласно глава втора “Придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР” от правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България в ССА (2012).

2.3.5 Източници на финансиране на научната дейност у нас, в ЕС и в световен мащаб.

Приходите по бюджета на ССА се формират от няколко източници:

1. Приходи от държавно финансиране.
2. Приходи от сключени договори за семепроизводни посеви и от реализация на продукцията
3. Приходи от изследователски проекти.
4. Приходи от интелектуална собственост, реализация на интелектуални продукти, като нови сортове, технологии и др.
5. Приходи от дарения, помощи, наеми, услуги и други.

ПРОГРАМА

за развитие и управление за периода 2018-2022

1. Мисия на института

- **Водещ научен институт** с национално значение в областта на съхранението на растителните генетични ресурси и селекция на пшеница с висока екологична пластичност.
- Да пренася и продължава във времето делото на своя **патрон**, световно известния учен **Константин Малков**, като осигорява развитие на научния и икономическия потенциал на България в интерес и полза на хората и обществото.
- Научен Институт със завидни **международни контакти**, участия в международни проекти, работни срещи и дискусии.
- **Високо-мотивиран научен колектив** с достатъчно знания и опит за създаване на нови иновативни продукти в областта на земеделието и храните.
- ИРГР - важен съюзник в **публичното-частното партньорство**.

2. Управление и организация на института.

- Прозрачен модел на управление – широк достъп до информация относно кадровата, научно-изследователската и финансовата политика на института.
- Хоризонтален принцип на управление на института даващ възможност за диалог, дискусии, правото на всеки член от колектива да изрази мнението си, вземане на правилни решения с активното участие на колектива.
- Структурата и организацията на института ще се запазят или променят, съгласно приетите изменения в закона на ССА и предстоящите изменения в Устройствения правилник.

3. ПРИОРИТЕТИ

3.1 Развитие на кадровия потенциал.

- Повишаване квалификацията на учените от ИРГР на различни нива, като се стимулира мобилността на учените в национални, регионални и Европейски научни институти и Университети.
- Навременно и прозрачно организирани на процедурите за кариерно израстване.
- Обновяване на научния потенциал с мотивирани и добре обучени млади научни сътрудници.
- Осигоряване условия за повишаване на квалификацията и кариерно израстване на младите учени, чрез стимулиране участието им в научно-изследователски и научно-приложни проекти, включване в конференции и семинари.
- Стимулиране участието на всички членове от колектива в разработването на национални, регионални и международни научно-изследователски проекти.
- Подпомагане публикуване резултатите в реномирани научни и научно-популярни списания.
- Подпомагане научните сътрудници, които все още не са придобили научната степен „Доктор“ и тези, които предстоят да бъдат хабилитирани.
- повишаване равнището на научните изследвания и получените резултати, съобразно общоприетите критерии: актуалност и оригиналност на разработката; научни приноси; възможност за научен обмен и международно сътрудничество; приложимост, ефективност и комерсиалност на резултатите в условията на пазарна икономика.
- Въвеждане диференцирано заплащане.

3.2 Развитие на научно-изследователската и научно-приложна дейности.

Хранителната сигурност на населението, опазването на околната среда и биоразнообразието, производството на биологично чисти здравословни храни и фуражи са в основата на Европейската политика в областта на земеделието.

Основна цел за ИРГР която трябва да постигне в следващия период, е:

Утвърждаване на ИРГР като **водеща научна организация с европейска визия и модерна инфраструктура** – пример за научни изследвания и иновации в полза на земеделието и обществото, желан и предпочитан партньор в науката и практиката.

Осъществяването на тази цел ще стане възможно при следните принципи в научно-изследователската и научно-приложна дейност:

- Актуализиране на основните насоки на развитие при растителните генетични ресурси и селекционни направления и тяхното синхронизиране в съответствие с националните и Европейски приоритети.
- Разширяване на международно сътрудничество и засилване участието на института в Национални, Регионални, Европейски и международни научни проекти.
- Разширяване възможностите за публично-частно партньорство и използването му за по-бързото и ефективно внедряване на нови иновативни продукти в практиката и в индустрията.

3.3 Научни приоритети в областта на основната дейност на Института у нас, в европейски и в световен мащаб в настоящия период:

3.3.1 Приоритети в РГР направление:

1. Дейността в РГР направление е необходимо да се фокусира върху **използването на растителните ресурси**, като се създаде добре характеризирани и оценени колекции. Растителните ресурси е необходимо да бъдат характеризирани по максимален брой показатели, включвайки морфологични, агро-биологични, фенологични, хранителна стойност, устойчивост на болести и неприятели, устойчивост на неблагоприятни условия, като високи температури, суша, наводнения и др. използвайки различни методи и подходи.

2. Създаване на **сърцевинни колекции**.

Колекциите с голям брой образци е необходимо да бъдат характеризирани и подбрани само тези образци, които притежават голям брой алели осигоряващи цялото разнообразие в колекцията. Последните могат да бъдат проучени посредством полски и лабораторни/молекулярни методи за оценка.

3. Оптимизиране периодите **на регенерация** за всяка от културите на съхранените колекции с цел удължаване периода на регенериране с цел максимално запазване разнообразието в популациите, както и намаляване разходите за тази дейност.

4. **Инвентаризиране** на онези области и райони в страната, които не са достатъчно проучени и където местния растителен материал все още не е колекциониран и съхранен *ex situ* или описан в находища *in situ*, като се търсят финансови средства по проекти. Използване на GAP analysis за установяване на тези територии.

5. Публикуване на **базата данни** в научни списания за тази цел “data papers”.

3.3.2 Приоритети в СГ направление

1. Създаване на **нови сортове**, които максимално да отговорят на изискванията на производители и потребители по отношение на желаните от тях количествени и качествени признаци.

2. Създаване на **сортове** зърнено-житни и от други култури подходящи за отглеждане при **специфични агро-климатични и почвени условия** в определени микрорайони в страната.

3. Създаване на подходящи сортове за **биологично производство** от културите, които са търсени на пазара.

4. Създаване на **сортове** от които със същите вложения от семена, горове, преларати и др., но отглеждани при разнообразни и по-неблагоприятни условия ще осигорят същото или **по-голямо количество продукция**.

5. Селекционно-подобрителна работа при сортовете, които задоволяват производителите по **продуктивност**, но все още **не са на желаното ниво по качество** на използваната растителна част (зърно, чушка, плод, листна маса и др.), хранителна стойност, технологични и вкусови качества, устойчивост на

болести и неприятели и устойчивост на специфични абиотични стресови фактори, като високи температури, суша и др.

6. Усвояване на **нови методи и техники** за бърз и ефективен скреенинг при селекционните материали с цел скъсяване селекционния процес, нови лабораторни методи и статистически анализи.

3.3.3 Приоритет в отдел БНОМ

1. Защита на **интелектуалната собственост** и авторско право на създадените в ИРГР научни продукти.

2. Засилване връзката **институт – производител – потребител**, като инициативната и заинтересована страна трябва да е института във всички части от веригата производител- краен потребител.

3. Подпомагане намирането на **партньори и внедряването** на нови иновативни продукти в практиката.

4. Разработване на **стратегия за популяризиране** на нови иновативни продукти и достигане на по-голям брой ползватели посредством брошури, радио и TV програми, видео, аграрни вестници и списания и др.

5. Организиране на **открити дни и семинари** с активното участие на производителите и потребители, както и представители на съответните Министерства, областни и общински служби.

6. **Увеличаване площите** на културите представляващи интерес за производителите.

4. Организиране и провеждане обучение на докторанти

- Продължаване и стимулиране на политиката на ССА и в частност на ИРГР за привличане на докторанти в направленията, където има належаща нужда.
- Привличане и обучаване на докторанти и постдокторанти от чужбина.
- Изготвяне на програми съвместно с Университетите за ръководство и обучение на докторанти и постдокторанти от страната и чужбина.
- Сключване на договори с аграрните университети в страната за провеждане на учебни стажове с цел привличане на млади хора в науката.

5. Развитие на научната инфраструктура и материална база

Подържането и подновяването на научната инфраструктура и материално-техническа база на института ще е един от основните приоритети на ръководството в следващите години. Лошото състояние на сградния фонд изисква спешно търсене на възможности за набавяне средства.

- Търсене на възможности, чрез кандидатстване по различни програми за набавяне на необходимите средства за текущи ремонти и поддръжка.
- Стимулиране активното участие на учените за кандидатстване по различни оперативни програми за закупуване на апаратура и консумативи.
- Създаване на по-добри правила за ефективно използване на наличната апаратура.
- Търсене на възможности за поетапно закупуване и подменяне на наличната морално и технически остаряла техника с нова и модерна такава.

6. Укрепване финансовото състояние на института

От предоставената в горния раздел информация (Табл. 1, 2) е видно, че основен източник на финансови средства през изминалата година са били субсидии от ССА, субсидии от ДФЗ и приходи от собствени средства.

С оглед подобряване финансовото състояние на института ще бъде направено:

- Планиране и балансирано използване на финансовите средства.
- Нарастване на собствените приходи.
- Сключване на договори със страни от ЕС и други страни които проявяват интерес към нашите продукти, като Турция, Молдова, Украйна и др.
- Стимулиране на научния потенциал за участие в разработването на проекти от национални и европейски програми.

- Периодично отчитане на изразходваните средства пред дирекционен съвет.
- Повишаване квалификацията на финансовия отдел.

Заклучение

За периода 2018-2022 разработената програма предвижда положителни терденции в развитието на Института по Растителни Генетични Ресурси - ССА.

Програмата предвижда създаване на водещ институт в областта на земеделието, надежден партньор за разработване на проекти и сключване на договори с международни и национални институти и университети.

Програмата включва пълна подкрепа на учените и по-специално на младите учени за повишаване на тяхната квалификация и израстване в кариерното развитие.

Програмата предвижда цялата дейност на института да бъде насочена към крайния потребител за повишаване благосъстоянието и качеството на живот на българските граждани.

Изготвил Програмата за развитие на ИРГР, Доц. Др. Цветелина Димитрова Стоилова

Дата: 04. 04. 2018

Подпис:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Ц. Стоилова', written in a cursive style.